

Arne Blomberg:

Noth Bok för Vjolin

Olof Larsson i Östra Skrukeby är känd som bonden som byggde fioler. Han var född 1805 i Vånga och som ung tjänade han i fyra år som bränneridräng åt greve Spens på Grensholm. Efter kortare anställningar i Kullerstad och Östra Harg socknar kom han till Östra Skrukeby där han blev en framgångsrik jordbrukare med flera fastigheter. Han byggde brännvinsbränneri, blev nämndeman, kommunalman, auktionist och var bygdens 'finansman' med en omfattande utlåning.

Trots sin stora verksamhet hade han tid att bygga fioler – över 315 instrument har han numrerat och signerat. Olof Larsson levde sina sista år på gården Lilla Valstad, där han avled 1906, 101 år gammal.

Härom året fick Valstad nya ägare och i samband med flyttstädningen fick hembygdsföreningen en samling handlingar efter Olof Larsson, mest räkenskaper av olika slag men också två notböcker!

Den äldre - *Noth Bok för Vjolin* - är anonym, men har gårdsnamnet Idingsta senare skrivet på titelsidan. Den yngre notboken har tillhört äldste sonen Adolf Olofsson (1833-1905), som prydligt namngett boken - *Valsar v. Polkettas Composé par Ad. Olofsson* – den är daterad 1855 och senare.

Olof Larssons notbok – den äldre boken

Samlingen innehåller, förutom en inledande undervisningssida med skala, noternas namn etc, 28 Pollonesser, 6 Valser samt Bernhard Crusells militäriska sång *För rättvisa, frihet och fädernesland* *feck Götben sitt svärd utaf Allfaders hand*. På sista uppslaget finns en senare, av annan hand, noterad *Gök Hvals*,

Linköping d. 11 Augusti 1852, HM Westerberg samt allra sist kluddig notskrift (polska?) samt *Hvalsta 1853*.

Familjen bodde på Valstad under åren 1834-69, kanske är det något av barnen som övat notskrift i boken...

Bokens innehåll tyder på att den tillkommit i början av 1800-talet. Flera av melodierna återfinns i varianter i andra notsamlingar från samma tid.

Vem som skrivit boken framgår inte. Kanske inte Olof Larsson själv, han kallade sina fioler för "vigoler" men titelsidan anger Vjolin (i boken även Violin).

Gårdsnamnet Idingsta på titelsidan betyder väl åtminstone att boken funnits där.

Olof Larssons anknytning till Idingstad i Östra Harg är att han under sin tid i Rogestad träffade sin blivande maka, Maria Christina Andersdotter, som då var piga hos greve von Schwerin på Idingstad.

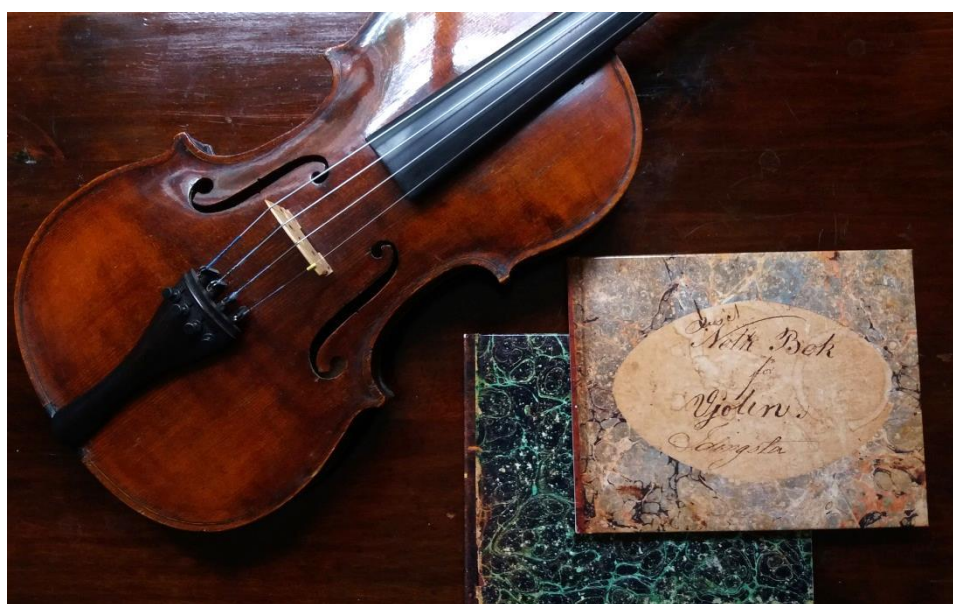
De gifte sig 1833 och flyttade till Torp/Valsta i Östra Skrukeby. Kanske fick Olof både maka och noter från Idingstad...

Adolf Olofssons notbok – den yngre boken

Valsar v. Polkettas Composé par Ad. Olofsson.

Nej, notsamlingen fylldes inte med egna kompositioner, utan med ett par dussin melodier. Polskor, valser, ett par galopper, polka, en morgonfransäs mm. En god bild av sällskapslivet i mitten av 1800-talet.

Adolf Olofsson daterade boken *Ekeby Ad. Olofsson den 5 April 1856* och *Ekeby Qvarn den 5 Setember 1855* (eller 1859?). Gården Ekeby i Ö Skrukeby fanns inte på hans

Fiol No. 260 Förfärdigad af Olof Larsson i Torp 1889 samt de båda notböckerna

tid, det måste vara ett annat Ekeby. Enligt kyrkböckerna flyttade han 1854 från Ö Skrukeby till Rasbo i Uppland, men i Rasbo skrev han sig först 1859 inför vigseln med Erica Christina Andersdotter i Lejstabro, Westersta, Rasbo. Kanske bodde Adolf i mellantiden i Ekeby, Rasbo utan att skriva sig där?

I sitt första äktenskap hade Adolf många barn. Genom döttrarna Anna och Signe fick han en berömd måg - konstnären Bruno Liljefors. Denne gifte sig 1887 med Adolfs dotter Anna, men äktenskapet upplöstes genom skilsmässa 1895. En tid därefter gifte Bruno Liljefors om sig med Annas syster Signe, då nyss hemkommen från Amerika. I det äktenskapet föddes bl.a. sonen Lindorm, som också kom att bli en känd konstnär.

Båda notböckerna är sammanställda av Magnus Carlegrim, Stockholm och publicerade som faksimiler, 'fotoböcker'. Den äldre boken är kompletterad med ett fylligt material om Olof Larsson och hans fioler. Ett kortare komplement om Adolf Olofsson finns i den yngre samlingen.

Böckerna säljs av Östra Skrukeby hembygdsförening, se föreningens sida "Lokalhistoriska skrifter".

Pris 300 kr för Olof Larssons notbok och 250 kr för Adolf Olofssons.

Exempel ur Olof Larssons notbok. En mollversion av en spridd durpolska.

Exempel ur Adolf Olofssons notbok. En vals med en doft av salong.